

Spis treści

Przedmowa / 9

Rozdział I. Plebejskie posłuszeństwo a arystokratyczne spektakle / 13

Posłuszeństwo nie jest za darmo / 13

Klientela i jakość kontaktów / 17

Emocjonalna bliskość a społeczny dystans – w czasie wojny i pokoju / 20

Grupy rankingowe: hierarchia a unikanie sporów / 27

Rozdział II. Triumf. Indywidualne zawłaszczenie zbiorowego sukcesu / 32

Rytualne przejście własności a polityczny konsensus / 32

Scenografia politycznego porozumienia / 32

Miejsce triumfu w katalogu rzymskich procesji. Analiza strukturalna / 34

Co kryje w sobie rytuał? / 39

Kto komu ma być wdzięczny? Semantyczne rozbrojenie Republiki / 40

Rozdział III. *Pompa funebris* – ukazanie symbolicznego kapitału / 48

Atrium – spichlerz symbolicznego kapitału / 48

Święto symbolicznego kapitału: *pompa funebris* / 50

Parada przodków – analiza semiotyczna / 50

Ofiary konkurencji albo dwa rejestry zmarłych / 54

Wizualizacja a komentarz słowny / 57

Wizerunki przodków a zalety konkurencji / 59

Wizerunki przodków a prestiż matrymonialny / 61

Zmiany taktyczne a polityczne treści / 66

Rozdział IV. Kultura polityczna a praktykowanie pamięci / 69

Parada przodków a zbiorowa przestrzeń pamięci / 69

Przykład i zawarte w nim normy społeczne / 75

Pamięć zbiorowa – poszerzający się zbiór tradycji rodzinnych? / 83

Operowanie przykładami: zjawisko pozytywne, jak i negatywne / 89

Exemplum a analityczny sposób kształtowania pamięci – bilans strat / 89

Polityka pamięci: przeklęta *memoria* – a jednak pozostająca w pamięci / 92

Reorganizacja zbiorowej pamięci w okresie pryncypatu / 95

Rozdział V. Gesty nacisku w polityce rzymskiej / 100

- Gesty błagalne stosowane w wewnątrzarystokratycznych konfliktach / 100
- Nakłanianie do porozumienia: plebs jako stróż zgody / 105
- Płaczący wodzowie przed buntującym się wojskiem / 111
- Gesty błagalne adresowane do zebranego ludu / 116
- Taksonomia gestów a problem emocji / 120

Rozdział VI. Powoływanie się na blizny – krytyka semantyki kulturowej / 123

- Upubliczniony akt: wola ludu a obnażone ciało / 123
- Blizny – semantyka i międzykulturowe porównanie / 125
- Semantyka a społeczny kontekst / 127
- Ciało jako materiał piśmienny, blizny jako tekst / 130
- Sprzeciw prakseologii: semantyka uwarunkowuje, ale nie determinuje / 133

Rozdział VII. Wzajemność negatywna: rzymska zemsta / 137

- Działania rytualne poprzedzające zemstę / 137
- Wystawione zwłoki a zawieszenie porządku / 140
- Ofiary z ludzi na ołtarzach odwetu / 144
- Sąd – inscenizacja odwetu / 145
- Obowiązek zemsty – uregulowany i stopniowany / 147
- Troska o brak odwetu / 150
- Zażegnywanie wrogości / 151

Rozdział VIII. Czy zgromadzenie ludowe było organem decyzyjnym? / 156

- Kulturowo-filozoficzny ciężar w naukowym tworzeniu koncepcji / 156
- Otwieranie nowych perspektyw – zalety krytyki / 159
- Jakość decyzji głosowań / 165
- Komicja jako organ konsensusu – głosowanie jako rytuał konsensualny / 168
- Brak zgody a różnorodność punktów widzenia / 176

Rozdział IX. Rytualna gramatyka zinstytucjonalizowanej polityki / 182

- Odrzucone wnioski a wola senatu / 182
- Odrzucony wniosek z roku 200 przed Chr. / 182
- Próba odrzucenia wniosku z roku 167 przed Chr. / 184
- Organ konsensusu czy organ decyzyjny? Siła arystokratycznych oczekiwań / 185
- Jeśli komicja będą decydować, powstanie nowy polityczny system / 185
- Precedens a plebejska kultura pamięci / 187
- Z nadzieją na plebejski konsensus / 189
- Warunek odrzucenia: niewłaściwe oczekiwania / 192
- Syntaktyczne reguły i badanie siły nastrojów / 194
- Contiones* miejscem manifestowania woli / 194
- Ustalać opinie czy sondować nastroje? *Contio* / 196
- Instytucjonalny automatyzm? Odtwarzanie stosunków władzy / 200

Wycyfywanie wniosków – taktycznie i rytualnie / 202

Polityczne dary dla nobilitas / 202

Ryzyko rytuału *sponsio*. Przypadek Tyberiusza Grakcha / 204

Ofiary polityczne na rzecz wewnętrznej jedności oligarchii / 206

Zestawienie: pole manewru a możliwości wnioskodawcy / 210

Rozdział X. Akcja zbiorowa a instytucjonalna decyzja / 214

Jak akcje zbiorowe oddziaływały na różne segmenty przestrzeni politycznej / 214

Sondowanie nastrojów a przemoc zbiorowa / 214

Reakcja zbiorowa wiąże trybuna ludowego z wolą ludu / 218

Arystokratyczna przemoc – lub jak zabija się trybuna ludowego? / 220

Opór zbiorowy a walka o dominację semantyczną / 222

Podejmowanie decyzji a nacisk pozainstytucjonalny: mapa polityczna / 223

Podejmowanie decyzji w interaktywnej przestrzeni

międzyinstytucjonalnej / 223

Brak szans na przekształcenie się w organ decyzyjny / 225

Pozbawienie plebsu władzy politycznej / 227

Zdolność do działania plebsu uzależniona od zgodności norm / 227

Zdelegalizowane akcje zbiorowe i plebejska niemoc / 231

Rozdział XI. „Zabawy” a integracja polityczna / 234

Ludi jako ceremonia polityczna / 234

Polityczna jednomyślność a zgoda społeczna / 237

Polityka w teatrze: testowanie popularności / 240

Oko w oko z ludem na widowni (*cavea*) / 240

Polityczne podteksty. Udział publiczności w inscenizacji teatralnej / 242

Gladiatorzy w rzymskich wyobrażeniach / 246

Decyzje kolektywne podejmowane w amfiteatrze. ‘Gęsty opis’ / 251

Niestabilność rytuału: dynamika przemian igrzysk gladiatorskich / 255

Naruszanie ceremoniału i przekształcanie semantyki politycznej / 256

Zmiana kulturowa, przesunięcia semantyczne i zanik igrzysk

gladiatorskich / 261

Bibliografia / 266